

MAGYAR MERKUR

1789-dik évfolyamban.

A Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmevel

Szeredán Mind-Sz. havának 14-dik Napján.

Nagy nyereség nagy győzelem.

A' mi vitéz hadainknak folyvást szolgál a szerentse. Mindenütt, a merre fordítják győzödelmes fegyvereiket, a Török hatalom romlik elöttök. Móldvában Kóburg Hertzeg és Szuvarov Generális meg-verik Foksánnál a Serafzkirt az ő számos feregével; de nem elégednek-meg ezen győzödel-mel, hanem még nagyobb diadalomra, nagyobb híre és ditsőségre vágyódnak. Egybe vetett erővel, el-tökélt bátorsággal kevés számú de vitéz néppel a Nagy Vezér ellen ki-indulnak, a ki 100-ezer emberekkel három táborokban áll vala, kemény har-tzolás után minden táborjaiból ki-verik és tellyes-séggel meg-gyö-zvén hadait, meg-szalasztyák, az egész tábo-rát fel-dúlják és mindenét el-vezzik. Ez Erdélyi Pasz-

L L L

szu-

szufokról minden ízben szégyennel es nagy károkkal kell a Törököknek el-térniük. A Bánátban két ízben igen meg-törettetnek. Berbir várát el-vefztik, és végtére ama híres Belgrádi erőtség is fejet hajt a mi hadunk előtt. Minekutánna egy oldalról a fregatta az erőségnek falait meg-rontotta, más felől pedig London Fő Vezér a Rätz városi ágyúzo sántzokbul kemény ágyúzással útát nyitott volna magának az erőségnek falain; meg-győzöttetvén végtére a várbéliek arról, hogy a Nagy Vezér meg-verettetett [mellynek eleinten nem akartanak hitelt adni], hafzontalan várván a Serászkirnek el-érkezését, és látván végső romláfokat, e most folyó hónapnak 7 dikén fel-adták a várat, olly alku mellett, hogy szabadon el-botsáttafanak minden vagyonyokkal együtt, ki-vévén az ágyúkat és munitziót. A mi Fő Vezérünk ezen alku mellett meg-maradván, le-tétette a Törökökkel minden fegyvereket, időt engedett nékiek a ki-takarodásra, de mindazáltal minden kapukhoz katonákat állított. Ezen örvendetes izenettel ment tegnapelőtt Pesten keresztül Klebek Generális, a kit a Fő Vezér küldött, hogy ezt a hírt mint kúrir meg-vigye ő Felségének.

Kóburg Hertzeg' győzödelme böven meg-irva. Septemb. kezdetétől fogva azt az egyező tudófitást hozták a kémek, hogy az Ottomani Portának Nagy Vezére Kudsud Haszan Basa az ő eddig való alló helyéből Matsinból meg-indult lévén, a Dunán által-ment volna, Brailovnál táborban állana és már cgynehány fereget Buscoig Föksán felé indított volna. Ez okbul indittatván Kóburg Hertzeg, meg-kérette az Orofz Generálíst Suvarovot, hogy vele egyesülvén, az el-lenség ellen menjének. Suvarov Generális azonnal öfzve-vonta Szatrolomnál a Pruttól egész Szeretig el-öfzött fereget. — Sept. 18-dikán dél előtt hiteles tudó-

átást vett *Köburg* Hertzeg, hogy a *Török Vezér* nagy haddal, sok ágyúkkal, számos tevéekkel és nagy podjászfal *Gradistyénél* a *Buseon* által-ment legyen, és még az nap *Mártinyestyénel* a *Rimnik* vizén innen, a *Brailovról Foksánra* vivő úton 4 órányira *Köburg* Hertzeg táborátul meg-fogna telepedni. — Ezen tudósítással tüstént kurir küldeték *Szuvarov* Generálishoz, *Köburg* Hertzeg serege pedig minden podjászfát *Foksánra* küldötte, holott szekeres sántzba vette a magazint. E mellé volt rendelve *Klái*n Fő Strázsamer 700 gyalogokkal, 100 lovasokkal és 6 ágyúkkal. — *Köburg* Hertzeg serege dél után 3 órakor 2 oszlopokban egy órányira elébb indult balra tartván magát, és olly állást választott magának, hogy a *Brailov*urul *Foksánra* vezető út a mi seregeink előtt hosszában mégyen vala-el, a bal szárnya *Milkov* felé és a jobbik szárny egy erdőhöz ére, melly *Rinna* folyó vize mellett vagyon. — *Karaitzay* Generálisnak serege, melly 2 Batalljon Császár és *Kaunitz* gyalogságából, 2 Divizio *Leveneri* könnyű lovasokból, 1 Div. *Barkó*, 1 Div. *Székely-Húzfárok*ból és *Arnauták*ból áll vala, a jobbik szárnyra állittatott, hogy egyszermind a *Bukarest*ről *Buseon* és *Rimniken* által *Foksánra* vivő utat fedezze.

Az egész sereg a' már bé-vett ütközet-rend szerént négy szegeletekbe állott, a' gyalogság két ütközetre, a' lovaság a' harmadikra. Ezen állás az ottani tájék által el-rejtetett, és egyszermind alkalmatóságot szolgáltatott a Hertzegnek kezére, hogyha az ellenség *Foksán* felé akarna menni, hogy bal oldalára üthessen. — Éjtzakán jöve a' kurir *Szuvarov* Generálistól olly hírrel, hogy a' Generális meg-indúlt legyen immár. — A' Fő Hadnagy *Kvietovszky*, a' ki egynehány napok-tal fogva *Szeret* vizénél járdogált *Makszinen* felé, az

ő Diviziojával visszafert, és a' Hertzegnek hasznos tudósítákokat hozott az ellenség felől. Egynehányon az ő kémlelő feregéből némelly Törökökre akadtak, a' kikből kit le-vágtak kit-fzéllyel-verték, a' Fő Hadnagy minden veszteség nélkül okos intézése által szerentséfen visszafert-vonta magát. — Sept. 19 dikén reggel az egész fereg az ő rejtett állásából a' síkra fert, a' *Brailou*rul *Foksánra* futó útat előtte tartotta, és a' jobb szárnynak bátorságára, és a' *Bukerefti* útnak őrizetére a' *Karaitzay* feregét a' kis bereghez támogatta. — Ötvös Kapitány Barkótul 50 legényekkel *Rimnán* által-küldetett az ellenségre való vigyázásnak okáért. Az út közben *Kurt Ozmán* Basára akadt, a' ki 4000 lovasokkal és 3 ágyúkkal hasonlóképpen rekognoskálni ment, és nagy vigyázással visszafert-vonta magát, de a' Törökök olly dühöfsséggel és sietséggel mentek utánna, hogy a' midőn a' *Rimnán* által-mennének, a' mi jobb szárnyunkhoz érték, éppen midőn *Kóburg* Hertzeg *Rimna* vize mentében 2 Divizio Császár Húzfárokkal *Mézfáros* Generálisnak vezérlése alatt, a' tájéket meg-tekéntené. A' Hertzeg hallván a' rettenetes lármát, mellyel üldözi vala az ellenség a' kapitányt, azonnal parantsolatot ad *Mézfáros* Generálisnak, hogy az ellenséget visszafert-verje. A' Törökök nagy erőfzakkal és febes futással a' segítségére siető Húzfárokra rohanának; de a' Generális Ur olly el-tökéltt bátorsággal támadá-meg őket, hogy a' vizen által visszafert kellett menniek. A' túlsó part-ra 3 ágyukat szegeztek-ki, és azokkal lövöldözni kezdettek; a' Hertzeg pedig 2 ágyúkat küldött, hogy meg-feleljenek nékik. A' Törökök azomban a' meredek partnak bizván, mind inkább csoportosodának és 2, 3000-en olly dühöfsséggel támadták-meg ágyúinkat, és Húzfárjainkat, hogy ezeknek valamennyire

vissz-

A Belgrádi erőtségnek fel-adásáról következendő környül állásokat jelenthetünk előre: Oktob. 5-és 6-dikán rettenetes tüzellel ostromoltattott a Belgrádi erőség mind a Rátz városi mind pedig a Száva tsutstván és hadi szigeten lévő ágyúzó sántzokrul, úgy hogy egymást érték a hóbitzok, bombák és fűrjek; mindenütt lángot vetett, a nagy metsetnek tornya be-szakadt, az épületek ki-lyukasztattak és meg-gyúladtak. A sarkások kapitánya *Pömmler* az ellenségnek minden sarkait és hajóit el-vette; két források, mellyek az erőségbe mentenek, el-árkoltattak; és 648 zsidók a kik a vízi városban tartózkodtak vala, a külső árkokbul ki-ugrottak és a Császári hadrak óralmába adták magokat. 6-dikán éjtzakán irtoztatóképpen lövettetett mindenfelől az erőség, a második torony is a metsettel és a nagy kázárnával együtt le-dült. 7-dikén reggel 3 fő rendű Törököt küldött-ki a Belgrádi Bafa, a kik *Laudon* Fő Vezértől azt kérték, hogy 15 napot engedjen nekik gondolkozásra és pihenésre, a Fő Vezér felele „még 15 órát sem”, Ekkor a Muzulmánok alább hagyának, és a Fő Vezér 6 órát engede nekik, ugymint dél előtti 9 órácul fogva 3 oráig dél után. Eszterházi Miklósul és De Vintzöl 2 Tisztek küldettettek az erőségbe, helyettek 3 Törökök maradtak nálunk. Ezek a 6 órák el-múlván következendő alku kötöttett. — „A várbéli örizet 4 napok alatt minden vagyonyjával, fegyver nélkül Belgrádról *Orsovára* takarodhatik, holmijeknek el-vitelére 200 hajók engedtetnek nekik, minden ágyúk és fegyverek, minden munitzio és sarkák, egy szóval minden a mi az aerariumhoz tartozandó a Császáriaknak al-

által-kelletik engedni, *Vég-Szendrő* és minden a mi a Belgrádi kerületbe foglaltatik a szerződésbe bé-vagyon rekesztve. A szerződés után mindjárt által-adták a Törökök egy kapujokat a mieinknek, *Mikovini* Generális az erőtségbe ment, hogy az inventáriumot készítse-el; egynehány minát áfók is és pattantyúfok e végre az erőtségbe küldettettek; és 1200 falusi munkások 200 szekerekkel a kapuhoz mentek, hogy a fok holt testeket el-hordják és el-temessék. Octob. 5-és 6-dikán 1280-on ölettettek és 1700-an sebesítették-meg. A fegyver viselő férjfiaknak száma még 7000-re mégyen-fel, és az egész népség 19-ezerből áll. Ezek *Orsovára* fognak késértetni, a honnan oda mehetnek a hová akarnak. Az erőtségben 375 ágyúk találtattak. — 8-dikán estvére 4 Gransér-Batalljonok zengő muzikával és lobogó zászlókkal mentek az erőségbe. Az egész tábor zengett: éljen II-dik József és Laudon!

vízszá-kelletett vonniok magokat. — Alig vette vala észre *Karaitzay* Generális, hogy a hartzolás véresebb kezd lenni, azonnal el-küldötte segítségül *Lajos Fő Hadnagy Urat* egy Divizio Székely Húszárokkal és a Császár Batalljonával. A Székelyek olly el-tökélt szívvel ütöttek az ellenségre, a kimár el-bontotta a Császár-Húszároknak rendjét, hogy leg-otlan hátat fordita, mellyre a mi lovafságunk a *Rimnái*g kerge-té. A Törökök nem akartanak mindazáltal tellyesfégel hátrálni; még azután is szörnyen ágyúztak és tsatztak, miglen egy Batalljon Székelyek *Horváth Obersterrel* oda érkezének, és olly állást választának, hogy az ő ágyúikkal nem tsak a folyó víznek partjáról hanem az egész tájokról el-űzék az ellenséget. — Éjféltkor hozá egy kurir a tudósítást, hogy az Orosz Generális az ő seregével estvére Szeret partjaihoz érkezett légyen, holott az árvizektől egy orányira megromlott utak miatt hátrálást szenvedne, de mindazáltal az ő seregéből való 1500 embereknek serény munkájok által következő reggelen a folyó vízen által fogna menni. --- Sept. 20-dikán tsendes vala minden, de dél tájban észre vetetődött, hogy az ellenség a mi jobb-szárnyunk felé fekvő tetőkön a *Rimnán* túl nagy tábort ver, és az Árnauta-Kapitány *Iván* is azt a hírt hozta, hogy ámbár *Mártinyesténél* új tábor vettetnék, mindazáltal a Nagy Vezérnek nagy táborá változatlan volna mind eddig, mellyből azt itélték a mieink, hogy ezen új tábor *Mavrojeni* Fejedelemnek seregéből áll, melly eddig *Buseónál* táborozott. --- Már most a *Rimnának* szoros útjain által a nekünk esméretes tájakra akarta a Hertzeg az ellenséget tsalogatni, mi végre bé-estvéledvén 2 oszlopokban *Mil-kovon* által-ment az egész sereg, és ugyan azon a helyen szállott meg, mellyet el-foglalt vólt a sereg a

Fok-

Fokszáni ütközet után. --- Sept. 21 dikén korán reggel el-érkezett az Orosz sereg és a bal szárnyunkhoz kaptsolta magát. A két Vezérek az ő egyesült seregekkel este 7 órakor 2 oszlopokban útnak indulának. Az Orosz sereg egy Divizio Császáz-Húszárokkal a 2-dik Fő Strázsamester *Mátyásfouskynak* vezérlése alatt, és egy Divizio Barkó Húszárokkal, *Graven* Fő Hadnagynak komandója alatt, szaporittatván, jobbra vette útját, a lovaság elől, és a gyalogság hátul. — *Kóburg* Hertzeg serege második oszlopban balra utazott: *Karaitzay* Generális 4 Divizio lovasokkal és 2 Batalljon gyalogokkal a sereg előtt ment, utánna következtek 5 Batalljonok az első ütközetből és végre 9 Divizio lovasok. Mihent ezen sereg *Rimnán*hoz érkezett, 4 Divizio a kik elől vóltanak, az út mellett két felől előkelének, 2 Batalljonok négy szegeletet formáltak az úton, az első Batalljonnak ágyúi és a Székely vadászok a viznek partját foglalták-el. A többi sereg lovasokkal elegyítve tsumóba állott amazoknak háta megé. A lovaság jobbra balra a gyalogság mellett egy oszlopban elő-járult. Ezen állásban meg-pihentek, és etettek, míg a hid el-készült. — Sept. 22-dikén, minekelőtte a hajnal hafadna, mind a két sereg által ment a *Rimnán*, mellyen túl hadi-rendbe állott. Az Orosz Császári sereg 6 négy szegeletű gyalogsággal 2 ütközetben, 12 svadron karabinusok a 3-dikban, és a két Cs. K. Húszárok mind a két szárnyan szemközt állottak az ellenséges táborral, melly *Tirgu Kukulujtól* a *Kajatai* erdőig majd tsak nem egy órányira terjedett-el. *Karaitzay* Generálisnak osztályja a Cs. K. seregnek jobbik szárnyára állott, az első ütközetben 2 négy szegeletet formált és a másodikban 4 Divizio lovasokat tartott, úgy hogy a Nagy Vezér segítségére ne mehesen a *Tirgu*

Kukuluji tábornak. A többi 3 ütközeteink *Rinnik* folyó vizével egy lineában állottak a túlsó parton álló Nagy Vezér táborának erányjába. — Mintegy 5 órájban reggel vették a Törökök *Tirgu Kukulujnál* az Oroszokat észre, és azonnal 5 ágyúkkal és nagy fokasággal az Oroszoknak jobb szárnya felé vonódtak, minden erejeket feléjük fordítván, sátorjokat fel-fzedvén és podjászokat el-küldvén. *Szuvarov* Generális dobot üttet és ki-telhető sebességgel a hegy felé fiet, mellyről keményen tüzelle vala az ellenség. Az útjokban egy mély árokhoz jutottak az Oroszok, mellyen által menni igen bajos volt; de alig mentek vólt rajta a két első négy-szegeletek által, midőn erőssen kezdék az ellenséget ágyúikból löni, a ki 5, 6000 emberek számával olly erőssen és bátran neki ment az Oroszoknak, hogy egész a fegyver-kétségig tolyakodni nem általlott, de látván hogy előlrül fel-nem zavarhatja őket, az oldalra ütött és megint a fegyver-kétségig ment, 5 minutáig az ágyúzást és puskázást el-állotta. Az Oroszok álhatatosok és rémithetetlenek, szüntelen lövöldöztek az ellenségre katzagáfsal, és lármával, mig *Mátyásovicsky* Fő Strázsamester a Császár Húszároknak egyik Diviziójával, és 6 Svadron karabinusokkal, Kozákokkal és Árnautokkal hátúlról nem kerülte az ellenséget, és olly erőszakkal vágott közzibe, hogy azonnal egynehány százon el-esének, a többiek pedig futásra adák magokat. De azzal meg-nem mentették életjüket, mert nyomokban vóltak a Húszárok és Oroszok a kik táborjokon keresztül kergetvén őket, sok százat közülök le-szabdaltak. Az Orosz Cs. Generális zengő muzikával a hegyeket el-foglalta, meg-állította népét és a' lovaságot rendbe szedte. — A' Nagy vezér azomban 18 ezer lovasokat küldött táborából az el-választott seregnek segítségére olly parantsolattal, hogy az Oroszoknak bal szárnyára üssenek. Meg-látván

Kóburg Hertzeg a' nagy lármával jövő Törököket, sebes lépésekkel előre indula. De már akkor az ellenség az Oroszoknak bal szárnyán 6 svadron karabinusokkal áló **Barkó Húszárok** Divizioját megtámadta volt. Ezen lovaság az ellenség eleibe fordult a gyalogsággal; mellyre **Graven** Fő Hadnagy az ő Diviziojával és a karabinusokkal olly keményen rá-ütött az ellenségre, hogy hátat kellett fordítania; de mivel nagy erővel volt, nem volt képes őtet üzöbe venni. Az ellenség viszont rájuk tsapott a lovasokra, de ezek szép renddel ellene mentek és a gyalogságnak és ágyúknak segítségével el-igazitották őtet. **Koraitzay** Generális az ő seregével az elébb meg-irt hadi renddel előre-ment és a sokasodó ellenséget az Oroszoknak bal szárnyától el-űzte. Ekkor elő ugrik **Graven** Fő Hadnagy az ő Diviziojával és a karabinusokkal, a kik az ellenség közzé rohannak, meg-kergeti és sok szazat el-ejt közzüle. A meg-futamodott ellenséges segítség meg-állapodott ugyan, és minekutánna az ő táborjaikból széllyel-vert Törökökkel egyesült volna, még egyszer az Oroszok jobbik szárnyára akart rohanni; de látván **Szuvarov** Generálist feléje jönni, sietséggel visszazárt, és seholy állott többé helyt. Így végződött a **Tirgu Kukujuji** táborra lett tsapás.

[*Folytatása következik.*]

Nyomba követik egymást a' kurírok örvendetes hírekkel. Tegnap dél előtt ment erre **Strafolds** Gróf, a' kit **Hohenlohe** Fejedelem küldött ő Felségéhez, új győzödelmének hírével, mellyet vett 6000 Törökökön a' Vörös Toronyi Paszizusnál; a' kikből 1500-at el-ejtett fel vervén egész táborjokat.

P E S T E N N,

Nyomtattatott Patzkó Ferentz' betűivel.